

Stereotypy o Vietnamcích

Text 5.1.2.A

Zrůdná Ruda

TV Nova vstoupila do boje proti vietnamským obchodníkům

Respekt 27/2000

J. Šídlo

Moderátorka „nováckého“ Kotle Michaela Jílková se rozpálila opravdu doběla. Když si během předminulého klábosení s ministrem Karlem Březinou vzpomněla na svůj nedávný výlet, musela si ulevit: „Byla jsem v Železné Rudě a byla jsem zděšena a šokována. Polovinu občanů tam tvoří vietnamská komunita, neumějí česky, děti tam chodí do školy, je to šokující a zrůdné.“ Nikdo, včetně ministra ve studiu neprotestoval. Avšak probíhající předvolební kampaň ve „zrůdné“ Rudě dostala nový impuls.

Proti nevkusu

Pan Nguyen Ngoc Sinh, zástupce vietnamské komunity v Železné Rudě, má však po patnácti letech pobytu v Čechách pro moderátorku pochopení. „Paní Jílková je pořád v Kotli, a tak když je z něj venku, má šok a bojí se,“ říká pětaticetiletý muž. Vladimír Železný ovšem svou moderátorku hájí: o rasismu prý nemůže být ani řeč, hvězda jen protestovala proti „daňovým únikům, prodeji falzifikátů, nealkoholovaných cigaret a nevkusného zboží“. „Neměli bychom ze strachu, jen abychom nebyli xenofobní, přehlížet věci, které tu nechceme,

když trhovci, byť jsou vietnamští, likvidují původní charakter města a nerespektují evropské způsoby,“ prohlásil ještě nedávno zapálený obhájce americké rovnosti příležitostí, díky níž patří američtí Vietnamci k těm vůbec nejúspěšnějším přistěhovalcům.

Nadávat na vietnamské děti ve školách a myslet tím stížnost na prodej nealkoholovaných cigaret je trochu krkolomné. Stejně tak je otázkou, jak vůbec může Nova poučovat o „nevkusném zboží“. Argumenty o milionových daňových únicích z neprocleného zboží ovšem můžeme slyšet i od důvěryhodnějších osob, než je moderátorka obskurního pořadu. Zatím naposled to předvedl premiér Miloš Zeman, když poslancům vysvětloval, že jeho vládou navrhované (a sněmovnou vzápětí odmítnuté) registrační pokladny jsou zaměřeny především na „vietnamské stánkaře“.

„Na veškeré zboží mám faktury, kdo říká, že ne, ať mi přijde zkontrolovat obchod,“ říká už citovaný pan Sinh. A úřady takové nabídky velmi často využívají. „Každý rok zabavíme u stánků zboží za desítky milionů,“ říká náměstek západočeských celníků Josef Polák. „Ale samozřejmě nemůžu říct, že každý Vietnamce prodává neproclené a falšované zboží.“

Stereotypy o Vietnamcích

Text 5.1.2.B

O rasismu pravém a nepravém

Vždyť jde jen o Vietnamce

Lidové noviny, 14. února 1996

Přemysl Svora

V pořadu Na vlastní oči uvedla TV Nova reportáž z Železné Rudy pod názvem Bílé chůvy. Reakce místních obyvatel na sebe nenechala dlouho čekat.

„Ztratili jsme důvěru k tomuto pořadu pro celkovou neobjektivnost, nařčení z nacionalismu, xenofobie a rasismu,“ píše se v petici některých obyvatel Železné Rudy. Do odvysílání pořadu prý rasový problém v jejich městečku neexistoval. „K žádnému rasovému incidentu zde doposud nedošlo,“ uvádí místní obyvatelé. Co vzbudilo takovou nevoli?

Část obyvatel Železné Rudy se domnívá, že nacionalismus a rasismus spočívá zřejmě v tom, když skinhead zmlátí černocho, vykřikuje na ulici „Cikáni do plynu“ nebo obhajuje holocaust. Jenže rasismus má i jinou podobu. „Pro město nejsou vietnamští obchodníci finančním ani jiným přínosem. Většina lidí není na nich vůbec závislá, živí se poctivou prací. Snadno lze držet nízké ceny na neokolkovaných cigaretách a nekvalitním zboží neznámého původu. Potom je možné platit neúměrně vysoké nájem, a zne-možnit tím našim podnikatelům otevřít nové obchody.“ To je několik citací z petice obyvatel, odmítajících nařčení z rasismu. Z textu vyplývá, že vietnamský podnikatel je úplně něco jiného než ten český. Přestože platí daně, nájem, plní městskou pokladnu a dodržuje zákony. V petici se nepřímou naznačuje, že by měl mít jiný statut. Statut méněcenného vietnamského podnikatele. Vždyť to není náš člověk, neprodává to, co se nám zdá důležité, vydělává hodně peněz a já z něj konkrétní prospěch nemám. Tak proč bychom ho měli u nás trpět. Tajemník tamního místního úřadu přirovnal město k nemocnému organismu, „kterému schází imunitní systém“. Kdo je původcem nákazy a jak proti ní bojovat, neřekl. Pokud tím skutečně myslel vietnamské spoluobčany, připomíná to vztah k Židům před 150 lety...

Stejný postoj k vietnamské komunitě můžeme pozorovat rovněž u dalších orgánů státní správy. Tak například Česká obchodní inspekce provedla loni společně s policií kontrolu v Jáchymově „zaměřenou především na vietnamské obchodníky“. K uskutečnění akce vedly prý inspekci přibývajících stížností místních občanů, poukazujících na ubývání prodejen s potravinami a dalším zbožím denní potřeby. „Nahrazují je většinou obchody vietnamských občanů nabízejících turistům především sádrové trpaslíky, alkohol a levné neokolkované cigarety.“ Státní orgán proto sám rozhodl, že zakročí. Stejně důvody, stejný postoj jako v Železné Rudě. Vietnamci prostě překážejí.

Podobné zátahy se stejným zdůvodněním nejsou ojedinělé. Při jednom z nich asistovala i veřejnoprávní televize. Hon na vietnamské trhovce se podařil. Ani se nestačili před kamerou skrýt. Byla to prý legrace, jak utíkali. Inspektori zabavili několik kartonů neokolkovaných cigaret, neoznačeného alkoholu a odhalili také špatně vyplněné úřední listiny. Ne u konkrétního obchodníka či prodáváče. Viníkem byl Vietnamec.

V České republice podniká přibližně 40 000 cizinců, z toho převážnou část tvoří Vietnamci. I když se díky některým institucím podařilo u veřejnosti vzbudit dojem, že jich většina podniká nezákonně, neplatí daně a zboží pašuje, skutečnost je jiná. V českých věznicích je umístěno jen 54 Vietnamců, což je méně než Slováků, Poláků nebo Němců. Když parta skinheadů zmlátí na ulici člověka jen proto, že jinak vypadá, sepisují humanismem se zaklínající spolky na ochranu lidských práv rozhořčené petice. Skutečnost, že orgán státní správy společně s policií a veřejnoprávní televizí honí ze stejných důvodů vietnamské obchodníky, šéfům těchto institucí zřejmě nevadí. Vždyť jde jen o Vietnamce.

Stereotypy o Vietnamcích

Otázky k textům a k diskusi

- Co je vietnamské komunitě u nás nejvíce vytýkáno? (Vhodné zadat jako samostatnou skupinovou práci.)
- Označili byste za „zrůdné“, že Vietnamci neumějí česky a jejich děti navštěvují české školy? Proč? Myslíte, že Vietnamci nejsou schopni naučit se česky? Co mohou Vietnamci udělat pro to, aby se jejich děti co nejrychleji naučily česky? Nacházíte nějaké racionální argumenty proti tomu, aby vietnamské děti, jejichž rodiče zde legálně podnikají, navštěvovaly české školy? Jaké?
- Představte si situaci: Sehnali jste práci v Belgii, tato brigáda vám umožní vysoký výdělek během krátké doby. Domluvíte se obstojně anglicky. Někteří místní obyvatelé však považují za „nechutné“, že neumíte ani slovo vlámsky. Jak byste se cítili? Co byste jim odpověděli?
- Pokuste se vysvětlit, co je to rasismus a nacionalismus. Jaké typy chování můžeme označit za rasistické?
- Myslíte si, že by pro vietnamské obchodníky měly platit jiné zákony než pro české? Proč? Bylo by to v souladu s mezinárodními úmluvami o lidských právech? Bylo by to v souladu s Ústavou ČR? Zamyslete se, jaké by mohlo mít důsledky, kdyby pro každého platily jiné zákony. (Viz příloha Lidská práva – rovnost před zákonem)
- Víte, kdo pronajímá Vietnamcům tržnice? Komu Vietnamci platí za pronájem místa pro své stánky?
- Nutí někdo české zákazníky nakupovat „nekvalitní vietnamské“ zboží? Myslíte si, že by zde Vietnamci mohli v široké míře podnikat, kdyby zde neexistovala poptávka po jejich zboží?
- Je podle vás přípustné, aby se kontroly České obchodní inspekce zaměřovaly výhradně na vietnamské podnikatele? Proč? Neměla by se zaměřovat spíše na obchodníky, kteří pašují zboží a neodvádějí daně bez rozdílu etnické příslušnosti? Neměly by se kontroly podle stejné logiky zaměřit na všechny Čechy, protože Češi jsou „proslulí“ miliardovými podvody a desítkami „vytunelovaných“ podniků? Poškodí Českou republiku víc daňový podvod vietnamského, nebo českého podnikatele?

Stereotypy o Vietnamcích

Příloha Lidská práva – rovnost před zákonem

Všeobecná deklarace lidských práv

Článek 1. Všichni lidé se rodí svobodní a sobě rovni co do důstojnosti a práv. Jsou nadáni rozumem a svědomím a mají spolu jednat v duchu bratrství.

Článek 2.1. Každý má všechna práva a všechny svobody bez jakéhokoli rozlišování, zejména podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení.

Článek 7. Všichni jsou si před zákonem rovni a mají právo na stejnou ochranu zákona bez jakéhokoli rozlišování. Všichni mají právo na stejnou ochranu proti jakékoli diskriminaci a proti každému podněcování k takové diskriminaci.

Listina základních práv a svobod, Ústava ČR

Článek 3.1. Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.

Článek 24 Příslušnost ke kterékoli národnostní nebo etnické menšině nesmí být nikomu na újmu.

